

MINISTER

Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

KANCELARIA SENATU
Kancelaria Ogólna

23. 09. 2020

nr RPW 25842/2020 P
S. Porwan (podpis)

03980200380695
RPW/25842/2020 P
2020-09-23

Warszawa, dn. 11 września 2020 r.

DSZ-III.058.10.2020.KD

**Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu RP**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie, złożone przez Senatora RP – Pana Aleksandra Szweda, dotyczące rozpatrywania wniosków o świadczenie wychowawcze (świadczenie z Programu Rodzina 500+), w przypadkach gdy w sprawie znajdują zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, ponieważ jedno z rodziców pracuje poza granicami kraju, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

W sytuacji zamieszkania/zatrudnienia rodziców dziecka w dwóch różnych państwach członkowskich Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarii lub Wielkiej Brytanii prawo do świadczenia wychowawczego (500+) ustalane jest w oparciu o regulacje unijne, dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Zastosowanie znajdują w takich przypadkach:

- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego;
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Świadczenie wychowawcze przewidziane w przepisach ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci jest koordynowane w ten sam sposób jak zasiłki

rodzinne wraz z dodatkami, przewidziane ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Kolejność pierwszeństwa w wypłacie świadczeń rodzinnych ustalana jest w oparciu o zapisy zawarte w art. 68 rozporządzenia 883/2004, następująco:

- w pierwszej kolejności świadczenia przyznawane są z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek,
- w drugiej kolejności - z tytułu otrzymywania emerytury lub renty,
- w ostatniej – na podstawie miejsca zamieszkania.

Państwo mające pierwszeństwo wypłaca pełną kwotę świadczeń rodzinnych (po spełnieniu kryteriów przewidzianych w jego ustawodawstwie), natomiast drugie zainteresowane państwo, wypłaca różnicę (tzw. dodatek dyferencyjny) - w przypadku, gdy kwota świadczeń w tym państwie przewyższa kwotę świadczeń rodzinnych, przyznanych z tytułu pierwszeństwa. Warto podkreślić, że w sytuacji zatrudnienia obojga rodziców w innym państwie, np. w Czechach, pierwszeństwo do wypłaty świadczeń dla dzieci ma ustawodawstwo czeskie. Polska, jako państwo zamieszkania może wypłacić jedynie dodatek dyferencyjny, jeżeli świadczenia czeskie będą niższe, niż świadczenia należne z państwa pierwszeństwa. Dlatego w takich przypadkach o świadczenia dla dzieci należy ubiegać się w pierwszej kolejności w państwie zatrudnienia obojga rodziców.

Postępowania w sprawach, w których mają zastosowanie nie tylko przepisy krajowe, ale także regulacje unijne o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego jest rozbudowane i niekiedy długotrwałe. W przypadku braku niezbędnych informacji od wnioskodawcy konieczne jest wystąpienie z zapytaniem do właściwej instytucji w drugim zainteresowanym państwie. Zgodnie z przepisami wynikającymi z Decyzji nr F2 z dnia 23 czerwca 2015 roku w sprawie wymiany danych między instytucjami do celów przyznawania świadczeń rodzinnych, instytucja odpowiada niezwłocznie na wniosek o udzielenie informacji z innego państwa członkowskiego, a w każdym razie nie później niż w ciągu trzech miesięcy od dnia otrzymania wniosku o udzielenie informacji. Tym samym, w sytuacji skomplikowanej, termin załatwienia sprawy może zostać wydłużony. W przypadku, gdy nie ma potrzeby przeprowadzania postępowania wyjaśniającego, rozstrzygnięcia powinny być wydawane w terminach wynikających z przepisów szczególnych lub przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

Odnosząc się do poruszonej w oświadczeniu Pana Senatora sytuacji wnioskodawców, zamieszkujących na terenie województwa dolnośląskiego oraz jego specyfiki związanej z rozpatrywaniem znacznej ilości wniosków osób aktywnych zawodowo w Republice Czeskiej, należy zwrócić uwagę na niezwykle istotną kwestię. Jak powyżej wyjaśniono, zastosowanie przepisów unijnych powoduje, że w wydanie rozstrzygnięcia w sprawie świadczenia dla dzieci zaangażowane są instytucje obydwu zainteresowanych państw. Na gruncie wewnętrznego ustawodawstwa czeskiego, rozstrzygnięcia w sprawach z wniosków o świadczenia dla dzieci wydawane są przez instytucje czeskie z częstotliwością kwartalną. W sprawach prowadzonych we współpracy z instytucjami czesкими, instytucje polskie zobligowane są do weryfikacji wydanych przez siebie rozstrzygnięć w przypadku, kiedy taka weryfikacja następuje w drugim zainteresowanym państwie, zatem również co 3 miesiące. Istotne znaczenie ma to w szczególności w sytuacji wydania przez instytucję czeską decyzji odmawiających prawa do świadczeń z tytułu pierwszeństwa, z uwagi na przekroczenie kryterium dochodowego. Tym samym częstotliwość wydawania rozstrzygnięć znacznie wzrasta, ponieważ w takim przypadku świadczenia powinny zostać przyznane w Polsce. Zachowanie uregulowań wewnętrznych w poszczególnych państwach unijnych stanowi istotę koordynacji, nie ma zatem możliwości ingerowania w tamtejsze wewnętrzne ustawodawstwo i jego specyfikę. Niemniej jednak udoskonalenie wewnętrznej organizacji pracy urzędu realizującego zadanie, a przede wszystkim współpraca wnioskodawców i dostarczanie na wezwanie instytucji wszelkich niezbędnych do wydania rozstrzygnięcia informacji, ma istotny wpływ na przyspieszenie procedur, co pokazuje praktyka innych województw.

Uprzejmie informuję, że resort na bieżąco podejmuje kroki mające na celu usprawnienie realizacji spraw w ramach unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Mając na uwadze istotę sprawy, w ramach prowadzonego nadzoru, Ministerstwo organizuje cykliczne (comiesięczne) spotkania, które obecnie, z uwagi na sytuację w kraju związaną z epidemią COVID-19 odbywają się z formie wideokonferencji z przedstawicielami urzędów wojewódzkich na szczeblu kierownictwa. Na bieżąco podejmowane są również kroki mające na celu podniesienie efektywności realizacji zadania. W ramach prowadzonych działań, oprócz szeregu szkoleń merytorycznych, zrealizowanych po przekazaniu zadania z poziomu marszałka województwa na poziom wojewody, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowało wytyczne, zawierające procedurę współpracy pomiędzy organem właściwym (gminą) a wojewodą, mające na celu usystematyzowanie zadań organów

przyjmujących wnioski (gmin) w taki sposób, aby przekazane do realizacji wojewodom sprawy zawierały wszelkie niezbędne informacje. Skompletowanie wniosku na etapie jego przyjmowania, pozwala na ustalenie okresu obowiązywania przepisów o koordynacji oraz - przy współpracy instytucji zagranicznej - wydanie rozstrzygnięcia, w krótszym okresie, niż w przypadku konieczności wzywania wnioskodawcy do uzupełnienia braków formalnych. Dodatkowo uruchomiono procedurę przysyłania wniosków przy użyciu komunikacji elektronicznej za pomocą poczty portalu Emp@tia, pomiędzy gminą a wojewodą. Pozwala to na elektroniczne przekazywanie wniosków oraz odsyłanie tą samą drogą rozstrzygnięć Wojewody do realizacji przez gminę. W chwili obecnej trwają prace legislacyjne pozwalające na całkowite wyeliminowanie papierowego przekazywania wniosków.

Ponadto, w dniu 2 września 2019 r. Polska przystąpiła do Systemu Elektronicznej Wymiany Informacji dotyczących Zabezpieczenia Społecznego (EESSI). Przekazywanie danych, dotyczących między innymi ustalenia uprawnień do świadczeń rodzinnych (w tym, świadczenia wychowawczego) z państwami, które również zgłosiły gotowość do wymiany elektronicznej w sektorze świadczeń rodzinnych, odbywa się bezpośrednio, drogą elektroniczną, w ramach wspólnej bezpiecznej sieci, zapewniającej poufność i ochronę danych. Przy czym, należy zwrócić uwagę, że zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej, dotyczącymi zachowania jednolitości praktyk, sprawy rozpoczęte w ramach wymiany papierowej należy zakończyć w tożsamym trybie. Niemniej jednak w sprawach nowych, prowadzonych w drodze elektronicznej, przyczyniło się to do skrócenia czasu oczekiwania na udzielenie odpowiedzi przez instytucję zagraniczną.

Realizacja zadania unijnej koordynacji świadczenia wychowawczego znajduje się pod szczególnym nadzorem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i podlega bieżącemu monitoringowi. Celem wszystkich zaangażowanych instytucji jest zapewnienie wnioskodawcom możliwości pełnego korzystania z przysługujących im oraz ich rodzinom świadczeń, przy prawidłowym zastosowaniu obowiązujących przepisów prawa.

2 poważaniem

z up. **MINISTER**
Nowak
Alina Nowak

PODSEKRETARZ STANU